

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám**A „PEZSGŐS” HADMŰVELET
AVAGY A SZÖVETSÉGESEK DÉL-FRANCIAORSZÁGI MŰVELETEI
1944. AUGUSZTUS 15. ÉS SZEPTEMBER 14. KÖZÖTT****"CHAMPAGNE CAMPAIGN" A.K.A. OPERATION ANVIL/DRAGOON, 1944.**

A dolgozat betekintést nyújt a Szövetségesek 1944. augusztus 15. és szeptember 14. között zajló dél-franciaországi partraszálló hadműveletébe. A hadművelet korai tervezési szakaszában Üllő (Anvil) majd a Dragonos (Dragoon) kódnevet kapta. Az Overlord hadművelet árnyékában tervezett, ám annak érdekében megvalósított művelet a második világháború egyik legkomplexebb partraszállási és ejtőernyős akciója volt, mely felgyorsította a nyugat-európai front mozgását.

This study is a short summary of the Allied invasion of Southern France between 15. August 1944 and September 14. The operation's early name was Anvil until 24 June 1944 when the action was renamed to Dragoon. It was one of the most complex amphibious and airborne military operation in World War II but it was overshadowed by the earlier and larger Operation Overlord.

1. sz. kép: A „Pezsgős Kampány” (Forrás: history.army.mil)

Írásunkban egy olyan hadműveletet mutatunk be, melyet kivitelezése előtt és után is nagy vita övezett. A mai napig egészen ellentétes képet fest a művelet annak ellenére, hogy rendkívül gazdag – elsősorban angol nyelvű – forrásanyag áll rendelkezésünkre. Jelen írás nem hivatott a vitákat eldönteni, csupán az események feldolgozását és az érintett felek nézőpontjainak ismertetését tűztük ki célul. Mára elérhetővé váltak a helyszíni jelentések és hadinaplók mindkét fél részéről, melyekből nagyon pontosan rekonstruálhatóvá váltak a történések és még a veszteségekről szóló állítások is többé-kevésbé megegyeztek.¹ A magyar források csekély számából és a téma érdekességéből kiindulva úgy gondoltuk, hogy érdemes egy átfogó összefoglalást készíteni a Második Világháború egyik fordulópontja, a normandiai partraszállás

¹ Ezt azért találtuk különösen érdekesnek, mert a szemben álló felek időnként kissé torzítják a valóságot, hogy a sikerek átütőbbnek, míg a veszteségek elhanyagolhatóbbnak látszódnak. Ezen hadművelet esetében azonban relatíve azonosnak tekinthetőek a számok.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

utáni dél-franciaországi műveletekről, melyek jóval kevésbé ismertek, mint a már említett D-nap és az utána következő harcok.

ELŐZMÉNYEK

Az Amerikai Egyesült Államok 1941 végi hadba lépése óta az amerikai és brit vezetők közt szüntelen vita folyt a háborús erőfeszítések jövőbeni irányáról. Abban mindkét fél egyetértett, hogy a német birodalom legyőzése elsőbbséget élvezett Japánnal szemben, ám a két szövetséges, Harmadik Birodalom elleni stratégiája gyökeresen különbözött. Az amerikai vezérkari főnök, George C. Marshall a direkt megközelítés mellett állt ki egy mielőbbi észak-franciaországi csapással és az azt követő keleti irányú, Németország elleni hadjárattal. Minden fellelhető erőforrás felhasználásával kívánta rövidre zárni a háborút. A második front megnyitásával kapcsolatban az amerikai elképzelések megegyeztek a szovjet tervekkel. Ráadásul Sztálin – Czettler Antal szavaival élve – „ultimatív módon követelte” a front megnyitását Churchilltől.² A brit megközelítés egy olyan „periférikus” stratégia volt, mely a szövetségesek tengeri mobilitására épült és a tengelyhatalmakat a leggyengébb pontjainál kívánta támadni. A La-Manche csatornán keresztüli offenzívát, mint végső csapást akarta felhasználni a kivéreztetett ellenséggel szemben. A brit elképzelést erősítette a háború kezdete óta általuk alkalmazott kontinentális gazdasági blokádnak, illetve az amerikai légierő későbbi elkötelezettsége a náci hátszország stratégiai bombázása mellett. Végül a hiányos szövetséges erőforrások 1942-ben és 1943-ban is azt diktálták, hogy a brit terveket kövesék, melyekről a casablancai konferencián született döntés. Így valósulhatott meg a Torch (fáklya) brit-amerikai hadművelet és a francia Észak-Afrika elleni hadművelet 1942 novemberében. Ezt a Husky hadművelet követte Szicíliában 1943. július elején és a dél-olaszországi invázió szeptemberben.³

A STRATÉGIAI TERVEZÉS IDŐSZAKA

Az 1943-as évben több stratégia-tervezési konferencia (Quadrant,⁴ kairói,⁵ teheráni⁶) eredményeként alakult ki az Észak-Franciaország elleni hadművelet terve, [vagyis az Overlord (hűbérúr)] vagy korábbi nevén a Sledgehammer (pörölykalapács). Kiegészítéseként megszületett a Dél-Franciaország elleni hadművelet terve is, mely az Anvil (ülő) kódnevet kapta, utalva elsődleges feladatára, vagyis a német erők megosztására és szétzúzására, valamint az utánpótlási vonalak zavarására a Sledgehammer sikere érdekében.⁷ Így a Franciaországban tartózkodó német erők az „ülő és kalapács közé kerülhettek”, elvágvá őket az Olaszországban és Kelet-Európában harcoló erőiktől. A művelet előkészítése 1944 tavaszán kezdődött meg az Overlord hadművelettel párhuzamosan, annak kiegészítéseként. Még előtte, 1943 ősztől a tél végéig az amerikai 7. hadsereg szicíliai főparancsnokságán körvonalazódott Franciaország földközi-tengeri partvidéke elleni, néhány hadosztályt mozgósító támadás és a szükséges partraszállító technika átcsoportosításának terve, de ez többször is el lett vetve más hadműveletek javára. (Az Overlord sikeres partraszállása után felszabaduló eszközök gyors átcsoportosításával tervezték megvalósítani a jövőbeni műveletet.⁸) Churchill minden téren szembehelyezkedett

²CZETTLER Antal: *Winston Churchill történelmi szerepe a második világháború alatt II.*, Valóság, 2004. október XLVII. évfolyam 10. szám, p. 4.

³CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, Center of Military History United States Army, Washington D. C., 1993, p. 3-9. elérhető: http://www.history.army.mil/html/books/007/7-10-1/CMH_Pub_7-10-1.pdf (2014.03.23.)

⁴*Első Quebec-i konferencia*, 1943. augusztus 17. és 24. között. Résztvevők: Winston Churchill és Franklin D. Roosevelt. Döntés született az Overlord hadművelet előkészítésének megindításáról és Németország stratégiai bombázásáról valamint a mediterrán stratégiában Olaszország és Korzika felszabadításáról.

⁵*Kairói konferencia*, 1943. november 22-23.

⁶*Teheráni konferencia*, 1943. november 28 és december 1. között, Franklin D. Roosevelt, Sztálin, Winston Churchill, Politikai döntés születik a második, Nyugat-európai front megnyitásáról.

⁷CZETTLER Antal: *Winston Churchill történelmi szerepe a második világháború alatt II.*, Valóság, 2004. október XLVII. évfolyam 10. szám, p. 4.

⁸CLARKE J, Jeffrey; SMITH Ross, Robert: *Riviera to the Rhine*, Center of Military History United States Army, Washington D. C., 1993, p. 3-9. elérhető: http://www.history.army.mil/html/books/007/7-10-1/CMH_Pub_7-10-1.pdf (2014.03.23.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

az amerikai „direkt” stratégiai megközelítéssel és a brit stratégiát erőltette: az olasz területeken való előrenyomulással az adriai partraszállás és a kelet-európai erő kifejtés tervét kívánta megvalósítani. Azonban az itáliai hadjárat kedvezőtlen fordulatot vett, ugyanis a terep egyértelműen a védekező német erőknek kedvezett, akik több védelmi vonalat is kiépítettek Rómától délre (mint például a Gusztáv-vonal), amelyek túl sok szövetséges erőforrást kötöttek le. A szövetséges földközi-tengeri erők brit parancsnoka, Sir Henry Maitland Wilson tábornok és az amerikai ötödik hadsereg parancsnoka, Mark W. Clark altábornagy számára az itáliai hadjárat sikeressége jelentett prioritást, ezért elsősorban Rómára és észak-olaszországi műveletekre koncentráltak. Így előbb a szicíliai majd itáliai hadszíntéren, 1944-ben pedig Észak-Franciaországban kellett összpontosítani az erőforrásokat, mivel ezeket a területeket stratégiailag előnyösebbnek ítélték meg. A német vonalak mögötti, 1944-es Anzió-i partraszállás és Róma júniusi eleste ellenére sem történt olyan áttörés, amely nem egy fájdalmasan lassú háborút ígért volna a Churchill-i stratégia mentén. A fent említettek ismeretében több amerikai politikai és katonai vezető is zsákutcának tekintette az olasz hadjáratot.⁹

1944 telén Eisenhower tábornok – a szövetséges erők Földközi-tengeri parancsnoki posztjáról leváltva – átvette az expedíciós hadsereg felkészítését az Overlord hadműveletre. Nem sokkal ezután Wilson tábornoknak Jacob L. Devers amerikai altábornagy lett az új helyettese.

Devers, Eisenhowerhez hasonlóan Marshall vezérkari főnök protezsáltja volt, ezért tovább erőltette az Anvil-re való felkészülést a brit koncepciókkal szemben.¹⁰ A partraszállás lehetőségét leginkább Winston Churchill ellenezte, mert elképzelése szerint az új frontot a Balkánon kellett volna megnyitni,¹¹ megakadályozva a Szovjetunió expanzióját.¹² Roosevelt viszont nem számolt ezzel, és pusztán a náci Németország legyőzése szempontjából a dél-franciaországi partraszállás logikusabb opciónak tűnt. Eisenhower, az erősödő normandiai német védelmet látva, úgy ítélte meg, hogy minden fellelhető partraszállást segítő eszközre szükség lesz az Overlord megvalósításához. Ennek fényében Eisenhower megkérdőjelezte az Anvil lehetséges sikereit és ideiglenesen le is állította annak előkészületeit. Aggodalma idővel jogosnak bizonyult. Az általános hiány a kételtű járművekből, különösen a partraszálló hajókból és – a Hobart tábornok által kifejlesztett híres „Funnies”¹³ – harckocsikból komoly problémákat jelentett. Ezt tetőzte a csendes-óceáni hadszíntér hatalmas hajóigénye, ami végül arra kényszerítette a Szövetséges vezetőket, hogy 1944 áprilisában mégis töröljék az Anvil hadműveletet.¹⁴

Azonban az Anvil előkészületeinek a felszámolása is nehézségekbe ütközött. Devers tábornok, mint a mediterrán térség amerikai hadtáp parancsnoka nem volt hajlandó a felhalmozott készletek és járművek újraelosztására parancsot adni, mivel úgy ítélte meg, hogy az Anvil sorsa még nem dőlt el. Ugyanakkor utasította a nemrég érkezett „guadalcanali veteránt”, Alexander M. Patch altábornagyot, mint a 7. hadsereg új parancsnokát, hogy továbbra is készüljön a dél-franciaországi partraszállásra. Devers jól látta a helyzetet, hiszen 1944 nyarán, miután Wilson tábornok sok kritikát elszennvedő itáliai hadjárata nem érte el a kitűzött célokat, Eisenhower Overlordjának erői „megrekedtek a normandiai sövénykerítéseknel.”¹⁵ Az Omaha Beach-i mesterséges kikötő elpusztult egy viharban és Cherbourg kikötőjét is lerombolták a németek, mielőtt még a szövetséges csapatok elérhették volna azt. Mindezek hatására az Anvil szükségessége

⁹ CLARKE, Jeffery L., *Southern France*, The Campaigns of World War II: A World War II Commemorative Series elérhető: <http://www.history.army.mil/brochures/sfrance/sfrance.htm> (2014.03.23)

¹⁰ U.o.

¹¹ CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, US Army Center of Military History, Washington D. C., 1993, elérhető: http://www.history.army.mil/html/books/007/7-10-1/CMH_Pub_7-10-1.pdf (2014.03.19) p. 19.

¹² STEWART, Duncan: *Operation Anvil/Dragoon the Invasion of Southern France by The 3d Infantry Division And Other Seventh Army Units August 15-1 September 1944*, Combat Studies Institute, Fort Leavenworth, 1984, elérhető: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a151685.pdf> (2014.03.19), p. 13

¹³ A „Funnies”, vagyis a „viccesek” Sir Percy Hobart tábornok által tervezett speciális harckocsik voltak, melyek különleges feladatok ellátására specializálódtak. Egy rövid cikk Hobartról és a Funnies-ről:

<http://worldwar2headquarters.com/HTML/normandy/HobartsFunnies/hobartsFunnies.html> (2014.03.27)

¹⁴ CLARKE, Jeffery L., *Southern France*, The Campaigns of World War II: A World War II Commemorative Series elérhető: <http://www.history.army.mil/brochures/sfrance/sfrance.htm> (2014.03.23)

¹⁵ U.o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

újra nyilvánvalóvá vált. A hadművelet sorsa a tervezett partraszállás időpontja előtt négy nappal dőlt el, amikor a Szövetséges hadvezetés előterjesztését Wilson tábornok jóváhagyta és végül az elégedetlen Churchill is rábólintott a műveletre. A szállítási kapacitás felszabadulásával a csendes-óceáni és az észak-európai hadszíntéren a Szövetséges parancsnokság június 24-én újjáélesztette a hadműveletet „Dragoon”, vagyis dragonyos néven. Az „Anvil” kódnevet az inváziót megelőzően pár nappal változtatták meg elővigyázatosságból, mert egyes értesülések szerint az eredeti kódnevet a németek megfejtették.¹⁶

A műveleti tervezés során fontos szempont volt a Szövetségesek számára az is, hogy az Észak-Afrikában megszerzett francia hadsereg a Dragoon hatására tudott a legkönnyebben bekapcsolódni az offenzívába,¹⁷ viszont önmagában képtelen lett volna kivitelezni a partraszállást, vagy csak súlyos veszteségekkel hajthatta volna végre azt. Ennek oka a katonák tapasztalatlansága volt, hiszen nagy részük frissen kiképzett újoncként került a térségbe és partraszállásban még egyik alakulatuk sem vett részt. A nyelvi és kulturális problémák is csökkentették a francia hadsereg harcértékét, mivel jórészt gyarmati csapatokból állt és a többnyire francia tiszték közül is kevesen voltak felkészítve a vezetésükre. Az alakulatokat amerikai mintára építették fel és amerikai felszerelést is kaptak, ugyanolyan számban és minőségben, mint az Egyesült Államok hadserege.¹⁸ Charles de Gaulle és a francia tiszték többsége ragaszkodott hozzá, hogy az új francia hadsereg jórészt harci egységekből álljon, hogy minél nagyobb szerepe lehessen Franciaország visszafoglalásában, és a támogató, kiszolgáló tevékenységet az amerikai hadsereg biztosítsa.^{19,20} Az amerikai koncepció viszont egy önálló francia hadsereg létrehozása volt, ezért a francia vezetésnek kompromisszumot kellett kötnie. Mindezek ellenére mégis létrehozta a kiszolgáló és támogató egységeket, de ezek létszámát igyekeztek a minimumon tartani, és továbbra is inkább a harci egységek szervezésére fektették a hangsúlyt.²¹ Ebből kifolyólag szükség volt arra, hogy a partvonal biztosítását amerikai alakulatok hajtsák végre, amihez legalább 3 gyalogos hadosztályra volt szükség, erős páncélos támogatással. Az augusztusi időpont azért került kiválasztásra, mert a normandiai partraszállás a szövetségesek teljes vízi szállító képességét lefoglalta, és az itáliai hadszíntérről sem lehetett ennél hamarabb kivonni a szükséges erőket.

A Dragoon megindítása és a szovjet sikerek a britek által szorgalmazott adriai partraszállás lehetőségét is megszüntette. A háború folyamán Rooseveltt és Sztálin közzeledése következményeként Churchill és Roosevelt elnök kapcsolata elhalványult, vagyis a brit érdekek háttérbe szorultak.²² Rooseveltt elnök, Churchilllel ellentétben nem tartott a Szovjetunió terjeszkedéséről, mivel nem látott túl Németország térdre kényszerítésén. Ezt jelzi a casablancai konferencián az amerikai fél részéről kifejezésre juttatott, a német kapitulációval véget érő európai háború gondolata is.²³ Ennek okán a Dragoon hadművelet, amely felhasználta a mediterrán hadszíntér szövetséges erőforrásainak jórésztét, megteremtette a lehetőséget Sztálinnak, hogy a nyugati szövetségesekkel való katonai konfrontálódás nélkül megvalósíthassa terveit Kelet-Európában.

A SZEMBENÁLLÓ FELEK

A Vichy-Franciaország által ellenőrzött Riviéra védelmét a mediterrán térségben erősödő szövetséges jelenlét hatására a német haderő jobbnak látta átvenni a francia kollaboránsoktól. Hitler számára a francia partok jelentették az elsődleges védelemi vonalat, ezért annak biztosítását nem akarták a véletlenre bízni.²⁴ A dél-francia területek védelmét ellátó német

¹⁶Uo. p. 8.¹⁷Uo. p. 19.¹⁸Uo. p. 40.¹⁹CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 40.²⁰MORSY, Magali: *La part des troupes maghrébines dans les combats de la Libération suivi d'une discussion*, in *Provence Historique*, 1986, 144. szám, elérhető: http://provence-historique.mms.h.univ-aix.fr/n/1986/Pages/PH-1986-36-144_05.aspx (2014.03.21), p. 171.²¹CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 40.²²STEWART, 1984, p. 11-14.²³CZETTLER, p. 11.²⁴CLARKE J, 1993, p. 53.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

csapatokat – még a Dragoon hadművelet kezdete előtt a normandiai műveletek és az itáliai csapatok erősítése miatt – jelentősen meggyengítették az átcsoportosításokkal és az utánpótlás sikeres hátráltatásával. A normandiai partraszállás elvonta a Franciaországot megszállva tartó német erők nagy részét északon, ezért az amúgy is létszámhiánnyal és logisztikai problémákkal küzdő német hadsereg nem tudott elegendő erőt összpontosítani ahhoz, hogy egy déli partraszállást megakadályozzon.²⁵ Ám az augusztus 2. és 15. között kiadott parancsok értelmében a németeknek mindenáron védelmezniük kellett a partvonalat. Dél-Franciaországban az 1943 augusztusában alakult 19. német hadsereg látta el a védelmi feladatokat Friedrich Wiese tábornok vezetésével. A 19. hadsereg felett a csak ezzel az egy hadsereggel rendelkező G hadseregcsoport állt Johannes Blaskowitz tábornok irányítása alatt. A területen állomásozó összes egység harci értékét jelentősen csökkentette a megfelelő felszereltség általános hiánya, és az állomány feltöltöttségének alacsony szintje.²⁶ A hadsereg tartalékba tartozott a 11. páncélos hadosztály is, ami épp feltöltés alatt volt Toulouse környékén. Ez volt a legütőképesebb alakulat, de ugyancsak csökkentett állománnyal és eszközparkkal rendelkezett.²⁷ A 19. hadsereg hadosztályai közül négy „statikus hadosztálynak” volt kijelölve, melyeket megfosztottak minden mobilizációs képességtől és eltiltottak az állásaik elhagyásától.

Erősítésre Wiese nem számíthatott, mert a franciaországi G hadseregcsoport erejét lekötötték északon.²⁸ Ezt a tartalékot augusztusban mozgósították, mert látszott, hogy a partraszállás hamarosan bekövetkezik. Wiese terve hasonló volt a németek normandiai védelméhez: gyalogos hadosztályokkal lekötni a partraszálló erőket, aztán mielőtt még azok állásokat alakíthatnának ki, páncélos erőkkel visszaszorítani őket.²⁹ A probléma viszont itt is ugyanaz volt, mint Normandiában: a páncélosok mozgását korlátozta a szövetségesek légifölénye, a kommunikációt pedig zavarták az ellenállók és a légideszant csapatok. Emiatt a német védelem sikere már a kezdetektől kétséges volt, de ez nem jelentette azt, hogy a szövetségesek dolga könnyű lett volna. Augusztus 15-én körülbelül 300 000 fős német erő állomásozott a dél-francia területeken.³⁰ Ennek kevesebb, mint egyharmada volt harcoló egység. Wiese tábornok a csapatok további egyharmadát állomásoztatta Toulon-tól nyugatra, ahol a partraszállás várható volt.³¹ Az angolszászok terve hamar kiderült, mert a Luftwaffe felderítette a szövetségesek haditengerészeti csoportosítását. Wiese-t ezért az offenzíva nem érte felkészületlenül, de a partraszállás pontos helyét nem tudta megállapítani és a teljes part védelmére nem volt lehetőségük az erőforrások szűkében, ezért a németek megerősítették Toulon és Marseille védelmét, mert a kikötők mindkét fél számára prioritást élveztek.³²

A Dragoon művelet tervezéséért és elindításáért felelős parancsnok a már említett Wilson tábornok volt. Támogatására a Szövetséges mediterrán haditengerészet parancsnoka Sir John H. D. Cunningham admirális létrehozta a nyugati haditengerészeti különítményt. A különítmény élére pedig a 8. flotta parancsnokát, Henry Kent Hewitt altengemagyt nevezte ki. Hewitt a nyugati különítménybe különböző osztályú francia, görög, lengyel és brit hajókat rendelt a saját 8. flottájához tartozó hajók és partraszállító egységek mellé. A speciális 88-as számú flotta különítmény 9 kísérő hordozóból (tengerészeti légierővel) és körülbelül 20 cirkálóból állt.³³ Wilson légierő-parancsnoka Ira C. Eaker altábornagy volt.³⁴ A műveletben résztvevő szárazföldi erők Jacob L. Devers altábornagy vezetésével a műveletre létrehozott 6. Hadseregcsoport alá tartoztak.

²⁵ CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 60.

²⁶ Uo. p. 65.

²⁷ Uo. p. 67.

²⁸ Uo. p. 64.

²⁹ Uo. p. 67.

³⁰ Uo. p. 70.

³¹ STEWART, 1984, p. 23-28.

³² CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 65-66

³³ CLARKE J, 1993, p. 23-24.

³⁴ CLARKE J, 1993, p. 25.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

Az Egyesült Államok 7. hadserege Alexander Patch altábornagy vezényletével került bevetésre. Három különálló hadosztály, a IV. amerikai, az I. és II. francia hadosztály, ugyancsak Patch alárendeltségében volt. A két francia magasabbegység alkotta a Francia B Hadsereget, melyet Jean de Lattre de Tassigny tábornok vezetett.^{35,36} Charles de Gaulle minden politikai fórumon azt kívánta elérni, hogy a francia egységek jelentős részt kapjanak anyaországuk felszabadításában, ezért mindent megtett a francia emigráns kormány vezetőjeként, hogy elérje egy harcképes haderő felállítását. Ennek egyik eredménye volt a B hadsereg (amely főként az észak-afrikai területekről verbuválódott).^{37,38} A francia ellenállás körülbelül 24 000³⁹ harcképes főből állt, akik a hadművelet előtt és alatt is jelentősen hozzájárultak a sikerekhez.⁴⁰ A műveletben alkalmazásra került egy korai légideszantos alakulat a „1st Special Service Force” vagyis az „1. Különleges Szolgálati Erő”⁴¹ (más néven az „Ördög brigádja”). Ez egy amerikai-kanadai, vegyes elit egység volt, amely speciálisan felszerelt és kiképzett katonákból állt.⁴² A műveleti térség területén a szövetséges erők létszáma összesen 175 000 és 200 000 közé tehető.⁴³ Az erőegyensúly mind technikai felszereltség, mind az állománybeli feltöltöttség terén a Szövetségesek felé billent.

A brit-amerikai hadvezetés a normandiai partraszállás tapasztalatai nyomán igyekezett a tapasztaltabb hadosztályokat kiválasztani, hogy a súlyos veszteségek ezúttal elkerülhetőek legyenek. Erre a célra a VI. hadtestet jelölték ki, ami a 3., a 36. és a 45. gyalogos hadosztályokból állt. Ezek az erők már vettek részt partraszállási műveletekben, Szicíliában és Olaszországban, továbbá a hadjárat során is együtt harcoltak.⁴⁴ A VI. hadtest parancsnoka Lucian Truscott dandártábornok volt, a 3. hadosztályé John W. O’Daniel, a 36.-é John E. Dahlquist, a 45.-é William W. Eagles.⁴⁵ A francia hadsereg 7 hadosztályát Jean de Lattre Tassigny tábornok vezette.⁴⁶ A teljes inváziós erő Alexander Patch altábornagy és a 7. hadsereg törzse alá tartozott.⁴⁷ A partraszállás kezdeti sikerét egy erre a feladatra megalakított légideszant hadosztály, az Angol-Amerikai 1. Légideszant Különítmény (taskforce) segítette, ami kanadai, amerikai és francia alakulatokból állt. Lehetett számítani a francia ellenállás segítségére is, ami nagyjából 75000 támogatót jelentett, melynek harmada fegyveres volt.⁴⁸ Tevékenységük főként a német hadsereg kommunikációs vonalainak elvágásában és a német utánpótlás akadályozásában valósult meg, de fontos szerepet játszottak a hírszerzésben is.⁴⁹ A francia hadosztályok veszteségeinek pótlásában is számítottak rájuk. A légi támogatást korzikai bázisokról felszálló gépek biztosították. Az erőket szállító haditengerészeti csoportosítás 600 szállítóhajóból állt, amit 250 hadihajó kísért, köztük 5 csatahajó és 9 repülőgéphordozó. A partraszállító eszközök száma 1270 volt.⁵⁰

Az elsődleges cél Marseille és Toulon kikötőinek elfoglalása volt. Ezáltal biztosítani lehetett az utánpótlást, majd észak felé nyomulva lehetőség adódott csatlakozni Eisenhower erőihez. A partraszállás helyeül először közvetlenül a két

³⁵ Később ez az alakulat válik az Első Francia Hadsereggé.

³⁶ Ezzel a politikai és katonai lépéssel és az Első Hadsereg sikeres működése okán, Franciaország számára lehetővé vált Németország kapitulációjánál egyenrangú félként jelen lenni.

³⁷ VIGNERAS, Marcel, *Rearming The French*, Center of Military History United States Army, Washington D. C., 1989, p. 182-183.

³⁸ Uo. p. 42.

³⁹ CLARKE J. 1993. p. 42.

⁴⁰ CROSS, Thomas R., *The Airborne Invasion of Southern France – Operation Dragoon*, elérhető: http://www.517prct.org/documents/airborne_invasion/airborne_invasion_history.htm (2014.03.23)

⁴¹ Első Különleges Szolgálati Erő

⁴² CROSS, Thomas R., *The Airborne Invasion of Southern France – Operation Dragoon*, elérhető: http://www.517prct.org/documents/airborne_invasion/airborne_invasion_history.htm (2014.03.23)

⁴³ CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 70.

⁴⁴ Uo., p. 37.

⁴⁵ Uo., p. 37.

⁴⁶ Uo., p. 27.

⁴⁷ Uo. p. 32.

⁴⁸ Uo. p. 42.

⁴⁹ GUILLON, Jean-Marie: *La place de la Résistance dans la Libération*, in *Provence Historique*, 1986, 144. szám, elérhető: http://provence-historique.mmsh.univ-aix.fr/Pdf/PH-1986-36-144_07.pdf (2014.03.21), p. 201.

⁵⁰ MAURY, A: *Le groupe des commandos d’Afrique dans la Libération de la région toulonnaise (15 au 25 août 1944); Souvenirs d’un chef de section*, in *Provence Historique*, 1986, 144. szám, elérhető http://provence-historique.mmsh.univ-aix.fr/n/1986/Pages/PH-1986-36-144_04.aspx (2014.03.21), p. 143.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

várost választották, de ezt inkább a Saint Tropez körüli beépítetlen partszakaszra változtatták a veszteség minimalizálása érdekében.⁵¹ A fő probléma a támadás megszervezésével a felkészülési idő rövidege volt. A művelet megkezdését csak júniusban engedélyezték, így összesen nagyjából 2 hónap maradt a felkészülésre.⁵²

A HADMŰVELET ELŐKÉSZÍTÉSE

A műveleteket a légiőr kezdte meg. A teljes partot bombázták, hogy ne lehessen megállapítani a partraszállás pontos helyét.⁵³ A megtévesztésben szerepet játszottak még az előző napokban végrehajtott ál-partraszállások, és ejtőernyős bábok ledobása is. Több helyen hajók közelítették meg a partokat, úgy téve, mintha partraszállást akarnának végrehajtani. A bombázók támadták a hidakat, utakat, kereszteződéseket is, hogy a német erők csoportosítását megnehezítsék.⁵⁴ A szárazföldi támadást a különleges erők kezdték, csónakokon megközelítve célpontjaikat. Éjjelkor partra szálltak Levant és Port Cros szigetén, meglepve a német őrséget. Levant-t sikerült probléma nélkül elfoglalni,⁵⁵ Port Cros-n viszont a német helyőrség a sziget régi erődjébe vonult vissza, amit sikeresen meg is tartott a gyalogság és a légiőr támadásaival szemben egészen 17-éig, amíg a HMS Ramillies 15 hüvelykes ágyúinak tüze végül megadásra nem kényszerítette őket.⁵⁶ A francia különleges alakulatok a partot támadták, és sikerült állásokat létesíteniük, de északon súlyos veszteségeket szenvedtek.⁵⁷ Az északi különítmény besétált egy nemrég felállított aknamezőre. A robbanások riasztották a helyőrséget és a kommandósoknak az aknamező közepén, mozgásukban korlátozva kellett felvenni harcot. A nap felkeltével, világosan inkább a megadás mellett döntöttek.⁵⁸

A művelet következő szakasza a légideszant egységek kidobása volt. A földet érésre Le Muy, La Motte és Saint Roseline környéke volt kijelölve, hogy megakadályozzák a német erősítések beérkezését északról.⁵⁹ Az akciót viszonylagos siker jellemezte: a legtöbb egység a kijelölt helyen, vagy annak közelében landolt és végre tudta hajtani feladatát annak ellenére, hogy nyolc C-47-es szállítógépből túl korán ugrottak ki az ejtőernyősök – az ugrást jelző lámpa meghibásodása miatt –, de a katonák össze tudtak szerveződni és állásokat foglaltak el Saint Tropez környékén, felvéve a kapcsolatot a helyi ellenállással.⁶⁰ A vitorlázó gépek 9 óra körül érkeztek be és az ő földet érésük is viszonylag problémamentes volt. Ez annak köszönhető, hogy a németek a vitorlázógépek leszállását akadályozó műszaki akadályokat (pl. földbe leásott póznák) környékbeli francia paraszttal építették, akik „nem igyekeztek minőségi munkát végezni”, így nem ásták le elég mélyen az akadályokat, ezért azok inkább csak fékeztek a földet érő gépeket.⁶¹ Jelentős német ellentámadás végül nem következett be, így a partraszállás második napján a légideszant csapatok csatlakozhattak a partraszálló erőkhöz. A szövetséges csapatok vesztesége 873 halott és 327 sérült volt, míg német részről közel 1500-an estek fogságba – köztük magas rangú tisztak, a LXII. hadtest teljes törzse és parancsnoka, maga Neuling tábornok is.⁶²

⁵¹ STEWART, Duncan: *Operation Anvil/Dragoon the Invasion of Southern France by The 3d Infantry Division And Other Seventh Army Units August 15-1 September 1944*, p. 17.

⁵² Uo. p. 14.

⁵³ CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 97.

⁵⁴ Uo. p. 97.

⁵⁵ Uo. p. 98.

⁵⁶ Uo. p. 99.

⁵⁷ MAURY, A: *Le groupe des commandos d'Afrique dans la Libération de la région toulonnaise (15 au 25 août 1944); Souvenirs d'un chef de section*, p. 150.

⁵⁸ Uo. p. 149.

⁵⁹ CROSS, Thomas R., *The Airborne Invasion of Southern France – Operation Dragoon*, elérhető: http://www.517prct.org/documents/airborne_invasion/airborne_invasion_history.htm (2014.03.19)

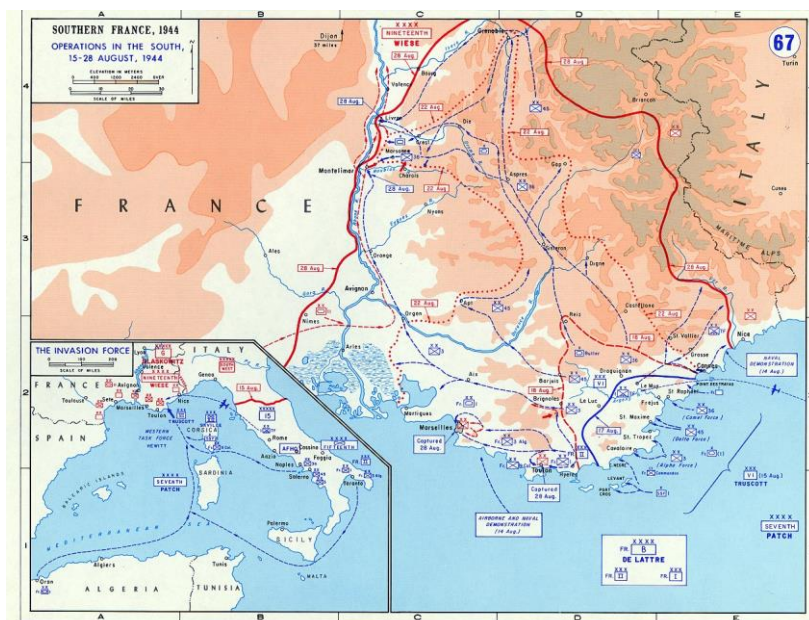
⁶⁰ Uo.

⁶¹ CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 103.

⁶² CROSS, Thomas R., *The Airborne Invasion of Southern France – Operation Dragoon*

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

1. sz. ábra: Az 1944. augusztus 15 és 28 közötti események (Forrás: warthunder.hu)

A PARTRASZÁLLÁS

A partraszállás reggel 8 órakor kezdődött meg. A csapatok előrenyomulását ezúttal sem akadályozta jelentős ellenállás: a közelben tartózkodó két német ezred nem tudott együttműködni, mert a szövetséges haditengerészet ágyúi, valamint a különleges erők a tüzérségük nagy részét elhallgatatta.⁶³ Egyedül a 36. hadosztály partrszakaszán adódtak problémák, ugyanis az ottani védelem jól kiépített volt, és a tüzérségük is sértetlen maradt. A szövetséges hadosztályparancsnok, Dahlquist dandártábornok ezért elővigyázatosságból kissé északabbra hajtotta végre a partraszállást, tovább minimalizálva a veszteségeket.⁶⁴ A partraszállás összességében sikerrel járt: a szövetséges erők augusztus 16-ára mindenhol stabil állásokat alakítottak ki és képesek voltak a siker továbbfejlesztésére.⁶⁵ Ezután Patch nyugati irányú támadást rendelt el, amit a 36. hadosztály biztosított kelet felől, mert tartott egy esetleges Olaszországból érkező német ellentámadástól. Az offenzívában a 3. és 45. hadosztály is részt vett, a francia erőkől elkülönített Combat Command Sudre páncélos csoportosítás támogatásával.⁶⁶ A támadás célja Marseille és Toulon városok elválasztása volt a német hadsereg többi részétől, amit sikerült is elérni. Közben a francia hadsereg is megkezdte a partraszállást a már biztosított szakaszokon. A németeknek nem sikerült megakadályozni a kikötők elvágását, de Hitler parancsára megerősítették azok védelmét, és a katonáknak megtiltották a megadást. Innentől három irányba volt a szövetségesek támadásának: Toulon és Marseille elfoglalása, Wiese csapatainak megsemmisítése és az északi irányba való kitörés, amire a 36. hadosztályból egy páncélos csoportosítást különítettek el. Az északi előrenyomulás lehetetlenné tette volna Dél-Franciaország további védelmét. Az egyetlen probléma az ellátás, főleg az üzemanyag hiánya volt, ezért nem lehetett mind a három irányban teljes erővel folytatni a támadást. Patch döntése a kikötőkre esett, mert ezek megkönnyítették a későbbi utánpótlás beérkezését is.⁶⁷ Ezt a műveletet már a szabad francia hadsereg hajtotta végre. Tassigny tábornok hadseregének

⁶³ CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 112.

⁶⁴ Uo. p. 117.

⁶⁵ Uo. p. 122.

⁶⁶ Uo. p. 126.

⁶⁷ CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 137.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

elég ereje volt ahhoz, hogy egyszerre támadja meg a két várost: Toulont két gyalogos hadosztállal, Marseille-t pedig egygel, amiket harckocsikkal és különleges alakulatokkal erősített meg.⁶⁸ A német védelem Toulonban 18.000,⁶⁹ Marseille-ben 13.000 katonából állt,⁷⁰ de a műszaki akadályok a szárazföld felől kevésbé voltak kiépítve.⁷¹ Végül 28-ára mindkét várost sikerült elfoglalni súlyos harcok árán. A német védők végül a Führer parancsa ellenére kapituláltak. A franciák Toulonban 2.700, Marseille-ben 1.800 embert vesztek, míg német oldalról összesen 28.000 ember adta meg magát.⁷²

2. sz. kép: Marseilles-i felkelők gyűjtik fegyvereiket (Forrás: ushmm.org)

Ezalatt a 36. hadosztályból kivált, gépesített és páncélos csapatokból álló Butler különítmény a parancs ellenére is folytatta északi előrenyomulását. Feladata a német hadsereg visszavonulásának megakadályozása volt. Haladása az üzemanyaghiány miatt csak lassan mehetett: 22-ére eljutott Montelimar-ig, a 3 napos menet során 60 mérföldet megtéve.⁷³ Közben Wiese elrendelte a visszavonulást a Rhone felé, ahova északról a 11. német páncélos hadosztály is tartott, azonban az utóbbi útját elállta a Montelimar-nál állásokat kiépítő Butler különítmény, amit a 36. hadosztály is megerősített. Az amerikai egységekhez csatlakoztak fegyveres francia ellenállók is.⁷⁴ Az augusztus 21-29-ig tartó összecsapások során a németeknek sikerült elérni a céljukat, biztosították csapataik számára az utakat a visszavonuláshoz, mert a 36. hadosztálynak nem volt elég gyalogsága és lőszere Montelimar környékén, hiszen számos egységük lemaradt a túlzott előrenyomulásban. Emiatt képtelenek voltak az utakat ellenőrizni, és csak egy magaslatot sikerült megszállva tartaniuk. A német páncélosoknak sikerült biztosítani az utak átjárhatóságát, de eközben súlyos veszteségeket szenvedtek. A 11. páncélos hadosztályt végül visszavonták Lyon környékére, és Montelimar-nál csak egy gyalogos hadosztály maradt. Az amerikaiak összesen 1.575 embert vesztek el az ütközetben, de több mint 5.000 foglyot ejtettek és sikerült megtartaniuk pozícióikat.⁷⁵

⁶⁸ MAURY, A: *Le groupe des commandos d'Afrique dans la Libération de la région toulonnaise (15 au 25 août 1944); Souvenirs d'un chef de section*, p. 150-151.

⁶⁹ CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 138.

⁷⁰ Uo. p. 140.

⁷¹ Uo. p. 67.

⁷² Uo. p. 141-142.

⁷³ Uo. p. 144.

⁷⁴ Uo. p. 168-169.

⁷⁵ Uo. p. 167-168.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

Közben, mivel befejeződött a kikötők ostroma, az északi irány lett a következő prioritás, ezért a szövetséges hadvezetés a teljes VI. hadtestet iderendelte Montelimar-hoz. Ekkor már az utánpótlás is bőségebb volt, lehetővé téve az előnyomulást.⁷⁶ A hátvédnek hagyott német 198. gyalogos hadosztályt könnyen megtörték ezek az erők,⁷⁷ melyekhez csatlakozott még egy algériai gyalogos és egy francia páncélos hadosztály is. Wiese feladata innentől az erők megőrzése és a visszavonulás volt a Belfort-völgybe, a Vogézekhez. Itt egyesülhetnének a Németországból érkező erősítéssel, elkerülnék, hogy elvágják őket az észak-franciaországi erőktől és újra kiépíthetnék a védelmet, megakadályozva, hogy a szövetségesek Németország területére érhessenek. Nagy segítségre nem számíhattak, de ha Wiese-nek maradt volna ideje felbomlott egységeit újraszervezni egy igen erős védelmet tudott volna kiépíteni a Vogézekre támaszkodva, és a szövetséges előretörés az Olaszországi hadszíntérhez hasonlóan időigényes és felörlő hegyvidéki harccá változott volna. Ennek érdekében utóvédharcra a 11. páncélos hadosztályt jelölték ki, mivel ez volt az utolsó ütőképes alakulat a térségben.⁷⁸ Von Wietersheim hadosztálya Lyon környékén foglalt állást, páncéltörő csoportosításokkal védve a hidakat, kereszteződéseket.⁷⁹ Az amerikai támadás itt meg is torpant: nem voltak képesek áttörni a megerősített védelmen, elhúzódozó harcokba pedig nem akartak belekezdeni.⁸⁰ Céljuk a menekülő német csapatok elvágása volt, ezért kiküldték felderíteni a 117. lovas zászlóaljat, hogy részt találjon a német védelemben. A zászlóalj sikerrel járt és, talált egy gyenge pontot a német védelemben Montrevel falunál, amit csak egy támogató alegység védett. A zászlóalj A és B százada könnyen elfoglalta a falut,^{81,82} viszont a megszállók felderítették és az este folyamán harckocsik bevetésével megsemmisítették a könnyű páncélosokkal felszerelt zászlóaljat, mielőtt az erősítés beérkezhetett volna.⁸³ A zászlóalj B századából összesen 8 túlélőt találtak a harc után.⁸⁴ Ez a szövetségesek szemében egy tragikus momentuma volt a hadjáratnak. Truscott dandártábornok alábecsülte a német erők mobilitását, amikor kiadta a parancsot a 117. lovas zászlóaljnak, hogy tartsák pozíciójukat.⁸⁵ Eddigre Wiese alakulatainak sikerült eléggé eltávolodniuk Lyontól, ezért a 11. páncéloshadosztály is visszavonult, hogy elkerülhesse a bekerítést.⁸⁶ Így a szövetségeseket már csak az utánpótlás, főleg az üzemanyag beérkezésének akadozása lassította szeptember 5-6-áig.⁸⁷

A szövetségesek következő feladata a Doubs folyón való átkelés volt, amit sikerült is végrehajtani. Csak a franciák ütköztek keményebb ellenállásba, mert most velük került szembe a 11. hadosztály.⁸⁸ Viszont az 1. francia páncéloshadosztály Lyontól nyugatra egészen az olasz határokig nyomult előre, sikeresen elvágva a visszavonuló németek lemaradó alakulatait a Belfort-völgytől.⁸⁹ Ezalatt a főerők tovább nyomultak a 19. hadsereg nyomában, amennyire az üzemanyaghiány engedte. A németek már csak a maradék, súlyosan leharcolt alegységeket tudtak felhasználni a védelemre, az erejük jó része szervezetlenül vonult vissza.⁹⁰

⁷⁶ CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 170.

⁷⁷ STEWART, Duncan: *Operation Anvil/Dragoon the Invasion of Southern France by The 3d Infantry Division And Other Seventh Army Units August 15-1 September 1944*, p. 57.

⁷⁸ Uo. p. 57

⁷⁹ CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 178.

⁸⁰ Uo. p. 178.

⁸¹ Uo. p. 179.

⁸² DEPRUN, Frédéric: *The 11th Panzer Division in Combat; The Battle of Montrevel / Malefretaz*, in: *The Spur*, 2014, 143. szám, elérhető: <http://117th-cav.org/The%20SPUR/SPUR%20Spring%202014v3.pdf> (2014.04.25), p. 7.

⁸³ Uo. p. 179.

⁸⁴ Uo. p. 180.

⁸⁵ Uo. p. 180.

⁸⁶ CLARKE, Jeffrey J., SMITH, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, p. 181

⁸⁷ Uo. p. 182.

⁸⁸ Uo. p. 188.

⁸⁹ Uo. p. 186.

⁹⁰ Uo. p. 193.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

A HADMŰVELET VÉGE

Augusztus végére tehát Lyont körülzárták a Szövetségesek. A franciák keleten elérték az olasz határt, nyugatra pedig a spanyol határok mentén járőröztették felderítő erőiket. A további feladatok közé tartozott az erők egyesítése és a német csapatok, különösen a 19. hds. további üldözése.⁹¹ Szeptember 11-én a francia páncélos erők is elérték céljukat és találkoztak Patton tábornok 3. hadseregével, ezzel jelképesen pontot téve az Anvil/Dragoon hadművelet végére.⁹² A németek a teljes délkeleti hadszíntérről kiszorultak. A 7. hadsereg átkerült a földközi-tengeri parancsnokságtól Eisenhowerhez. Az első elképzelések szerint az új feladata a főerők biztosítása lett volna, azaz kimaradt volna a további offenzívából, de mégis szükség lett rájuk a visszavonuló 19. német hadsereg üldözésében, hogy megakadályozzák egy a Vogézekre és a Belfort-völgyre épülő védelem kiépítését. Az amerikai VI. hadtest és a francia 1. hadsereg külön célokat kaptak. A VI. hadtest feladata Strasbourg felszabadítása, aztán a Vogézekhez való kijutás volt, Tassigny erői pedig a Belfort-völgy felé tartottak.⁹³ Megkezdődhetett a Németországért vívott harc. A 7. hadseregben szolgáló katonák egyébként „Champagne Campaign”-ként, vagyis a „Pezsgős Hadműveletként” hivatkoztak a műveletre. Az elnevezés onnan ered, hogy a felszabadított francia lakosság rendszerint pezsgőt adományozott a katonáknak hálájuk jeléül.

AZ ANVIL/DRAGOON ÉRTÉKELÉSE

A bevezetőben már említettük, hogy a hadjáratot számos vita övezte, ennek megfelelően hadászatiilag is többféleképpen lehet megítélni.⁹⁴ A Stewart Duncan⁹⁵ által írt oktatóanyag például relatíve egyszerűnek ábrázolja a műveletet, kissé talán alábecsülve a német erőket. A Montelimar-i tapasztalatokat egy kalap alá veszi az egész Anvil hadművelettel és több pontban is teljesen ellentmond más szerzőknek. Kiemeli például a légierő „totális fölényét” amelyet véleményünk szerint egyáltalán nem sikerült kihasználniuk. Ez megnyilvánult a lassú augusztusi előrenyomulásban is. Említi a kitűnő felderítést és bírálja a német hírszerzést. Ugyanakkor a németek már jóval az akció megindítása előtt szignifikáns információval rendelkeztek annak valójáról a Luftwaffe légi felderítéseinek köszönhetően. Stewart hozzáteszi a német csapatok kommunikációjának korai bénulását és a parancsnoki rendszer gyengeségét. Ehhez képest a kényeszerű visszavonulások alkalmával a németek szinte mindvégig képesek voltak megőrizni a harcértéküket. Továbbá a szövetségesek relatíve lassú előrenyomulása nem volt képes nagy volumenű áttörések végrehajtására. Inkább a „lassan, de biztosan” stratégiát alkalmazva haladtak előre. Ezzel Stewart szintén ellentmond és kiemeli a csapatok szüntelen és „agresszív” előrenyomulását, ami így nem sok mozgásteret hagyott Wiese-nek.

Egy másik, már említett nézeteltérés az amerikai és angol vezetők között abban a tekintetben alakult ki, hogy melyik vezesse a Szövetséges erőket. Itt nem csak a tábornoki személyek közti versengésről és a dicsőség hajszolásáról volt szó. A vezetői státusszal együtt járt a háború utáni európai politikai vezető szerep is.⁹⁶ A sikeres normandiai partraszállást követően az amerikaiak presztízse óriásit nőtt. Szeptemberig további sikereket értek el, és jóval gyorsabban nyomultak előre, mint a brit csapatok. Augusztusban húsz nap alatt az amerikai 3. hadsereg Északnyugat-Franciaországban 200 km-t haladt előre, míg a 21. brit hadseregcsoport mindössze 90-120 km-t.⁹⁷ A csapatok tehát napi átlagban 4,5-10 km-t tettek meg, ami – Kulis véleménye szerint – az óriási erőfölény tekintetében nem annyira jelentős,

⁹¹ STEWART, 1984. p. 58-60.

⁹² Uo. p. 223.

⁹³ Uo. p. 231.

⁹⁴ Harcászati következtetéseket is bőven lehet találni, de ezt nem állt szándékunkban részletezni. Az érdeklődőknek ajánljuk a következő írást: CROSS, Thomas R., *The Airborn Invasion of Southern France – Operation Dragoon*, elérhető: http://www.517prct.org/documents/airborne_invasion/airborne_invasion_history.htm (2014.03.19)

⁹⁵ STEWART, 1984. p. 57-58.

⁹⁶ KULIS, B.M. – A második front, Zrínyi, 1981. p. 161.

⁹⁷ Uo. p. 140-142

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

mint lehetett volna. Azt mindenesetre leolvashatjuk az adatokról, hogy az amerikaiak nagyjából kétszer olyan jól haladtak, mint a britek. Ez a tény is hozzájárult ahhoz, hogy szeptember 1-től Eisenhower lett a Szövetséges haderő szárazföldi főparancsnoka, míg Montgomerynek csak a 21. hadseregcsoporthoz jutott parancsnoksága.⁹⁸ Ezek az események minden bizonnyal hozzájárultak ahhoz, hogy Eisenhower lett 1950-ben a NATO főparancsnoka.

A hadművelet összességében sikerrel zárult annak ellenére, hogy a végére már jelentősen eltért az eredetileg kitűzött céloktól és feladatoktól. Mint láthattuk, már a kezdetektől komoly problémába ütköztek mind a tervezés mind a kivitelezés terén, de mégis sikerült eredményeket felmutatni. Churchill „A második világháború”⁹⁹ című önéletrajzi művében is ejt néhány szót az augusztusi eseményekről. Kifejti, hogy az Anzio-i partraszállás és a Riviérán tartózkodó szövetséges csapatok pusztája jelenléte együtt tizennégy ellenséges hadosztályt kötött le, így az Anvil/Dragoon eredeti célja, az Overlord tehermentesítése főlegesennek bizonyult. Róma elfoglalásakor még nyolc német hadosztály került áttelepítésre Olaszországba. A megkésített római offenzíva és az eszközök átcsoportosításának szükségessége ráadásul két hónappal tolta el a hadműveletet.¹⁰⁰ Churchill így értekezik a továbbiakról: „Késve indítottuk meg, s nem vontunk el vele ellenséges csapatokat a Normandiai hadszíntérről. Az eseményeknek immár semmi közük sem volt azokhoz a megfontolásokhoz, amelyek Teheránban foglalkoztattak bennünket és a „Dragonos” nem vont el haderőt az Eisenhower tábornokkal szemben álló ellenséges arcvonalról. Eisenhower nemhogy segítséget kapott volna, inkább ő fenyegette a Rhone völgye felé visszavonuló német csapatok hátát. Mindezzel nem akarom tagadni, hogy a hadművelet végső formájában is jelentős segítség volt Eisenhower tábornoknak, mert hiszen jobb szárnyán újabb hadsereg lépett harcba, s újabb utánpótlási útvonal nyílt meg. Súlyos árat fizettünk azonban érte. Az olaszországi hadsereget megfosztottuk attól a lehetőségtől, hogy rendkívül súlyos csapást mérjen a németekre s alighanem attól is, hogy az oroszok előtt érjen Bécsbe, ami pedig messzemenő következményekkel járt volna.”¹⁰¹ Amennyiben Churchillnek igaza van, a művelet valóban „szabad kezett” adott a szovjet térfoglalásnak.

Kulcsszavak: Anvil hadművelet, Dragoon hadművelet, Franciaország, második világháború, 1944 partraszállás, ejtőernyős,

Keywords: Operation Anvil, Operation Dragoon, France, Second World War, 1944, invasion, airborne,

FELHASZNÁLT IRODALOM

- CHURCHILL, Winston: A második világháború, I-II. kötet, 1999. Európa
- KULIS, B.M. – A második front, Zrínyi, 1981.
- CLARKE, Jeffrey J., Smith, Robert Ross: *Riviera to the Rhine*, US Army Center of Military History, Washington D. C., 1993, elérhető: http://www.history.army.mil/html/books/007/7-10-1/CMH_Pub_7-10-1.pdf (2014.03.19)
- CLARKE, Jeffrey L., *Southern France*, The Campaigns of World War II: A World War II Commemorative Series, elérhető: <http://www.history.army.mil/brochures/sfrance/sfrance.htm> (2014.03.23)
- STEWART, Duncan: *Operation Anvil/Dragoon the Invasion of Southern France by The 3d Infantry Division And Other Seventh Army Units August 15-1 September 1944*, Combat Studies Institute, Fort Leavenworth, 1984, elérhető: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a151685.pdf> (2014.03.19)

⁹⁸ Uo. 161.

⁹⁹ CHURCHILL, Winston: A második világháború, II. kötet, 1999. Európa

¹⁰⁰ CHURCHILL, 1999. p. 438.

¹⁰¹ Uo.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

KOVÁCS Gergely – MERÉSZ Márton – SZABÓ Dávid

Budapest, 2014.
7. évfolyam 2. szám

- MORSY, Magali: *La part des troupes maghrébines dans les combats de la Libération suivi d'une discussion*, in *Provence Historique*, 1986, 144. szám, elérhető: http://provence-historique.mmsh.univ-aix.fr/n/1986/Pages/PH-1986-36-144_05.aspx (2014.03.21)
- GUILLON, Jean-Marie: *La place de la Résistance dans la Libération*, in *Provence Historique*, 1986, 144. szám, elérhető: http://provence-historique.mmsh.univ-aix.fr/Pdf/PH-1986-36-144_07.pdf (2014.03.21)
- MAURY, A: *Le groupe des commandos d'Afrique dans la Libération de la région toulonnaise (15 au 25 août 1944); Souvenirs d'un chef de section*, in *Provence Historique*, 1986, 144. szám, elérhető http://provence-historique.mmsh.univ-aix.fr/n/1986/Pages/PH-1986-36-144_04.aspx (2014.03.21)
- CROSS, Thomas R., *The Airborn Invasion of Southern France – Operation Dragoon*, elérhető: http://www.517prct.org/documents/airborne_invasion/airborne_invasion_history.htm (2014.03.19)
- CZETTLER Antal: Winston Churchill történelmi szerepe a második világháború alatt II., *Valóság*, 2004. október XLVII. évfolyam 10. szám, elérhető: <http://www.valosagonline.hu/index.php?oldal=cikk&cazon=264&lapi=0> (2013.03.23)
- VIGNERAS, Marcel, *Rearming The French*, Center of Military History United States Army, Washington D. C., 1989 elérhető: http://www.history.army.mil/html/books/011/11-6/CMH_Pub_11-6.pdf (2014.03.23.)